

Αξιολόγηση μεταφράσεων ιταλικής – ελληνικής γλώσσας

Ενότητα 10: Εύρεση μεταφραστικών προτύπων για
επαγγελματική μετάφραση

Κασάπη Ελένη

Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σύγχρονα/ασύγχρονα και παράλληλα κείμενα

- Για την μετάφραση ασύγχρονων κειμένων, ο μεταφραστής θα πρέπει να ανατρέξει σε παλαιότερα ιστορικά κείμενα και λοιπά τεκμήρια προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στις μεταφράσεις οι σωστές εκφράσεις.
- Για την μετάφραση σύγχρονων του κειμένων, ο μεταφραστής πρέπει να ανατρέξει σε σύγχρονα παράλληλα κείμενα ή να συνεργαστεί με ειδικούς, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν στις μεταφράσεις οι σωστές μορφικά και υφολογικά εκφράσεις.
- Το ύφος του μεταφρασμένου κειμένου αντλείται από όμοια θεματικά και τυπολογικά ελληνικά κείμενα (π.χ. μετάφραση από την ιταλική που αφορά διαζύγιο (divorzio) απαιτεί τη χρήση παράλληλων ελληνικών νομικών κειμένων). Λόγω διαφοράς ιταλικού και ελληνικού δικαίου θα πρέπει να γίνεται και αναζήτηση ιταλικών νομικών κειμένων για να γίνεται αντιπαραβολή προς αποφυγή παραμεταφράσεων [περίπου μεταφράσεων] ή ψευδομεταφράσεων [μεταφραστικών εφευρέσεων].
- Η εικόνα είναι σημαντική για τη σημειολογική διάσταση της μετάφρασης ως διαδικασίας, γιατί βοηθά τον μεταφραστή να ερμηνεύσει και να κατανοήσει ακόμα και συστατικά του πρωτοτύπου τα οποία αγνοεί γνωστικά και λεξιλογικά.

Εύρεση ερμηνεύσιμων σημείων

- Οι μεθοδολογικά πολλαπλές κριτικές και ερμηνευτικές αναγνώσεις είναι απαραίτητες για την κατανόηση του κειμένου όχι όπως ρητά φαίνεται αλλά για την κατανόηση αυτού που κρύβεται πίσω από το κείμενο. Στα κείμενα υπάρχει αυτό που φαίνεται και πολλά άλλα που δεν φαίνονται με την πρώτη ανάγνωση.
- Το πρώτο βήμα που πρέπει να γίνεται πριν τη μετάφραση ενός κειμένου είναι η εύρεση των ερμηνεύσιμων σημείων.

Μεταφραστικά πρότυπα στο περιοδικό «Intercultural Translation Intersemiotic»

- Η εύρεση των μεταφραστικών προτύπων για επαγγελματική μετάφραση που φέραμε στη τάξη μας, έγινε μέσω του ηλεκτρονικού περιοδικού της Προθήκης του ΑΠΘ «Intercultural Translation Intersemiotic».
- Στο περιοδικό περιλαμβάνονται μικρά ή μεγάλα εξειδικευμένα γλωσσάρια, ή ακόμα και ολόκληρο λεξικό που όλα έχουν παραχθεί πρωτότυπα.
- Επίσης, θα συνεχίσουν να δημοσιεύονται κείμενα και πρωτότυπες μεταφράσεις τους, τα οποία λειτουργούν περίπου ως παράλληλα κείμενα γιατί πολλές φορές οι μεταφράσεις νεωτεριστικών κειμένων που αφορούν σε θέματα επικαιρότητας και σύγχρονης ζωής ή θεσμών, έχουν δημιουργήσει την ανάγκη διαμόρφωσης καινούργιων όρων κατά την ελληνική μετάφραση και μ' αυτό τον τρόπο γίνεται και η εισαγωγή νεολογισμών μέσα από την μετάφραση.

Μεταφραστικά πρότυπα σε περιοδικά

- Στον πίνακα περιεχομένων (table of contents) των περιοδικών, υπάρχει σχεδόν πάντα ένα κεφάλαιο που αναφέρεται σε terminology management and translation prototypes.
- Η παρουσίαση αυτή γίνεται λόγω της τάσης μας υπέρ της ολιστικής μετάφρασης η οποία λαμβάνει υπόψιν:
 - το κείμενο, τους σκοπούς για τους οποίους γράφτηκε, τη σχέση του κειμένου με άλλα παλαιότερα, τις επικρατέστερες επιλογές στη γλώσσα στην οποία γίνεται η μετάφραση για το ίδιο θέμα
- Τα παράλληλα κείμενα υπάρχουν στη γλώσσα στην οποία μεταφράζεται το κείμενο δηλαδή αυτά που δίνουν το μέγεθος και το όριο των μεταφραστικών επιλογών.

Μετάφραση νεωτεριστικών κειμένων

- Υπογραμμίζεται ότι υπάρχει ένταση κατά τη διάρκεια της μετάφρασης κάθε νεωτεριστικού κειμένου και αυτή δημιουργείται διότι ορισμένα πράγματα δεν είναι γνωστά στη γλώσσα του μεταφραστή. Ένας μεταφραστής δεν μπορεί να ξέρει τα πάντα.
- Για να μπορέσει να μειωθεί η ένταση ώστε να αφεθεί ο μεταφραστής να σκεφτεί ψύχραιμα και αντικειμενικά, χρειάζεται από κάπου να κρατηθεί. Η θωράκισή του είναι ό,τι ήδη υπάρχει στη γλωσσική του και πολιτισμική του κοινότητα το οποίο είναι έγκυρο λόγω αποδοχής από τη γλωσσική κοινότητα μέσω πολλαπλασιασμένης χρήσης του και δείχνει το δρόμο μέσα από τον οποίο θα μεταφέρει ο μεταφραστής το κείμενο που μεταφράζει στη γλώσσα του.

Πρώτο τεύχος περιοδικού «Intercultural Translation Intersemiotic»

- Στο πρώτο τεύχος υπάρχει στα ελληνικά, αγγλικά και γαλλικά, όλη η ορολογία και η φρασεολογία που χρειάζεται ο μεταφραστής για τη μετάφραση κειμένων που αφορούν τα δικαιώματα για αλλοδαπούς [βάσει του διεθνούς δικαίου] και τα δικαιώματα που αναγνωρίζει το Υπουργείο Εσωτερικών στους αλλοδαπούς φοιτητές στην Ελλάδα. Είναι ένα χρηστικό κείμενο για όσους κάνουν νομικές μεταφράσεις και ασχολούνται με θέματα ιθαγένειας, για όσους μπορεί να συνοδεύουν αλλοδαπούς σε δημόσιες υπηρεσίες και προσπαθούν να πάρουν άδεια παραμονής για λόγους σπουδών και για λόγους κοινοτικής διερμηνείας.
- Αυτά τα κείμενα είναι σημαντικά γιατί έφεραν καινούργια ορολογία που προέρχεται από νέα σχετική νομοθεσία του 2010. Η καινούργια ορολογία που σχηματίστηκε μεταξύ των ετών 2006-2010 δεν είναι γνωστή πάντα στους μεταφραστές και επομένως, ο μεταφραστής θα πρέπει να ανατρέχει σε αυτά τα πρότυπα παράλληλα για να βοηθηθεί στη μετάφραση και να βοηθήσει αλλοδαπούς να επιλύσουν συναφή προβλήματα.

Δεύτερο τεύχος περιοδικού «Intercultural Translation Intersemiotic»

- Στο δεύτερο τεύχος περιλαμβάνονται γλωσσικά πρότυπα για μετάφραση κανονισμών μεταπτυχιακών σπουδών. Η γλώσσα εργασίας είναι η ελληνική και η ιταλική.
- Ο μεταφραστής όταν δεν πατάει πάνω σε πρότυπα που ισχύουν συγχρονικά στις δύο κοινωνικοπολιτισμικές κοινότητες, δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι οι ενέργειές του θα δώσουν κύρος στο τελικό προϊόν.
- Σε καμία χώρα δεν υπάρχουν συμμετρικές και απόλυτες ισοδυναμίες με την Ελλάδα σε κείμενα μεταπτυχιακών σπουδών.

Τρίτο τεύχος περιοδικού «Intercultural Translation Intersemiotic»

- Στο τρίτο τεύχος υπάρχουν γλωσσικά πρότυπα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και του αρχιτεκτονικού τοπίου.
- Οι όροι αυτοί είναι χρήσιμοι στους μεταφραστές που ειδικεύονται σε συνεδριακές μεταφράσεις και διερμηνείες για θέματα σύγχρονα όπως είναι η διαχείριση πολιτιστικών αγαθών, διαχείριση πολεοδομικών τοπίων, διαχείριση περιβαλλοντικών προσεγγίσεων για την προστασία του περιβάλλοντος και του αρχιτεκτονικού τοπίου.

Πέμπτο τεύχος περιοδικού «Intercultural Translation Intersemiotic»

- Στο πέμπτο τεύχος γίνεται ανάλυση των λέξεων «Liberty» και «Freedom» από τον καθηγητή του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του ΑΠΘ, κο Γρ. Ζαρωτιάδη.
- Οι λέξεις αυτές θα απασχολήσουν τους μεταφραστές σε συνεδριακές μεταφράσεις και διερμηνείες ανθρωπιστικών και κοινωνικών θεματικά ειδικών κειμένων.

Εύρεση γλωσσικών προτύπων για κείμενα με θεματικά νεολογικές επιλογές

- Όλα αυτά που συζητούμε για τα παράλληλα κείμενα και τις πηγές ορολογίας κατά την μετάφραση νεωτεριστικών κείμενων μπορούν να βοηθήσουν μεταφραστές που μας παρακολουθούν από μακριά και εκπαιδευόμενους μεταφραστές να προσανατολιστούν οπουδήποτε μπορούν να βρουν έγκυρα γλωσσικά πρότυπα για να κάνουν μεταφράσεις ιδίως όταν τα κείμενα απαιτούν θεματικά νεολογικές επιλογές.

Ερμηνεύσιμα σημεία και συναισθήματα μεταφραστή

- Τα ερμηνεύσιμα σημεία κάθε κειμένου προς μετάφραση είναι συγκεκριμένα, αντικειμενικά εντοπίσιμα και φέρουν πάνω τους ανιχνεύσιμες πληροφορίες που αντλούν οι πληροφορημένοι για αυτές μεταφραστές. Η ερμηνεία δεν γίνεται με υποθέσεις αλλά με γνώσεις.
- Ό,τι δεν είναι γραμμένο αποτελεί εξωγλωσσική ένδειξη. Περισσότερο πολύπλοκο γίνεται το θέμα της μετάφρασης λόγω των συναισθημάτων που νιώθει ο μεταφραστής έναντι του πρωτότυπου τα οποία καθορίζουν κατά πολύ την επιλογή του στην παγίωση των λέξεων κατά την μετάφραση.

«Οδηγίες χρήσης» του κειμένου προς μετάφραση

- Ο μεταφραστής πρέπει να καταλαβαίνει τι είναι αυτό που πραγματικά βλέπει στο βάθος του κειμένου και τι είναι αυτό που με την πρώτη ματιά του φαίνεται ότι υπάρχει στο κείμενο. Πολλές φορές αυτά που φαίνονται ότι υπάρχουν στο κείμενο, δεν υπάρχουν. Ό,τι φαίνεται αρχικά σε ένα κείμενο δεν είναι μόνο αυτό συστατικό του κειμένου. Το βάθος του κάθε κειμένου ["οδηγίες χρήσεως" του συγγραφέα προς τους αναγνώστες του κειμένου] για να το δει ο μεταφραστής πρέπει να αναγνώσει κριτικά το κείμενο πολλές φορές. Τα εξώφυλλα που εμείς χρησιμοποιήσαμε από το περιοδικό Καραγκιόζης περιέχουν "οδηγίες χρήσης". Αποτελούν ασκήσεις για όσους μας παρακολουθούν.
- Ο μεταφραστής πρέπει να κάνει χρήση τουλάχιστον της ευρύτερα εννοούμενης διαδικτυακής "εγκυκλοπαίδειας" για πράγματα που δεν φαίνονται στο κείμενο και την επιφάνειά του. Η μετάφραση δεν μπορεί να είναι γρίφος: ο μεταφραστής όταν και ό,τι μεταφράζει, εστιάζει στον αναγνώστη του. Μία μετάφραση δεν είναι ένα κλειστό κουτί, είναι ένας πραγματικός κόσμος που πρέπει να βρίσκει τη θέση της στην πραγματική πολιτισμική κοινότητα στην οποία κατευθύνεται με την ευθύνη του μεταφραστή.

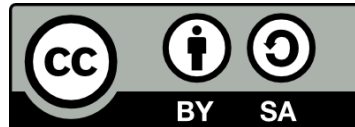
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κασάπη Ελένη.
«Αξιολόγηση μεταφράσεων ιταλικής – ελληνικής γλώσσας. Εύρεση
μεταφραστικών προτύπων για επαγγελματική μετάφραση.». Έκδοση: 1.0.
Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS234>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Μιλτιάδης Χατζής
Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

